

TOGO BİLGİ NOTU

OCAK
2023

GÜNCEL VERİLER

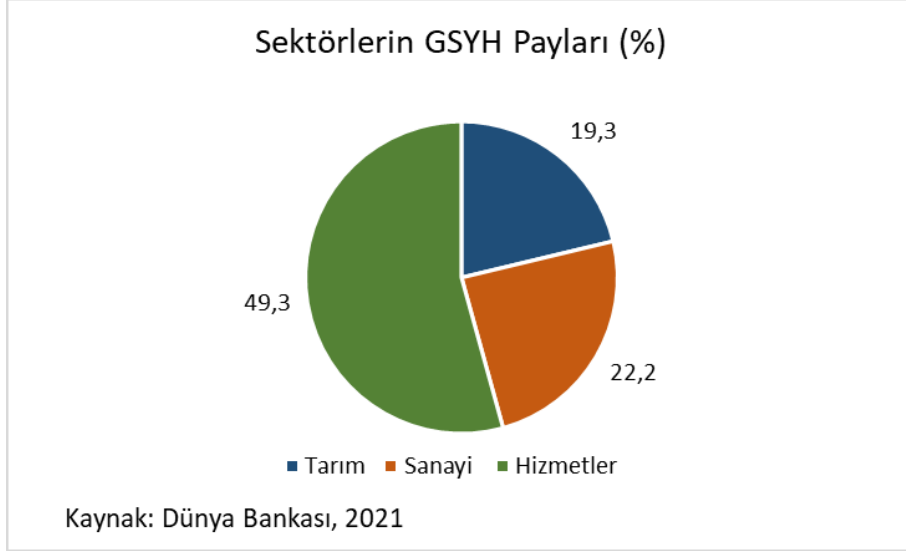
MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2020	2021	2022* (Tahmini)
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	7,5	8,4	8,3
Büyüme	%	1,8	5,3	5,4
Nüfus	Milyon Kişi	8,2	8,4	8,7
Kişi Başı Gelir	USD	916	993	960
Enflasyon	%	1,8	4,3	5,5
İşsizlik Oranı	%	4,2	3,1	3
Cari Denge / GSYH	%	-0,3	-1,9	-4,8
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-6,9	-6,0	-6,1
İhracat	Milyar USD	0,98	1,1	-
İthalat	Milyar USD	2,2	2,5	-

Kaynak: IMF KEG Ekim 22, Trademap

1. TOGO EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Afrika kıtasının en küçük ülkelerinden biri olan Togo, uzun yıllar İngiliz ve Fransız sömürgesi olmuş 1960 yılında ise bağımsızlığını kazanmıştır. Bölgedeki diğer ülkelere kıyasla kahve, kakao çekirdeği ve yer fıstığı gibi tarım ürünlerine dayalı iyi gelişmiş bir ihracat sektörü sayesinde nispeten daha yüksek yaşam standartlarına sahip olan Togo'da geniş doğal kaynaklar bulunsa da ekonomi tarım sektörüne dayalıdır.

Toprakların ve iklimlerin çeşitliliği, Togo'nun geniş bir ürün yelpazesi yetiştirmesini sağlamaktadır. Nüfusun büyük bir kısmının geçimini sağlayan tarım sektörü aynı zamanda ülkenin döviz gelirlerinde önemli bir faktördür. Temel olarak, mısır, manyok, pirinç, sorgum, yer elması, bezelye gibi ürünler yetişmektedir. Sektörün ekonomi içerisindeki payı ise %19 civarındadır.

Küçük bir ülke olmasına rağmen fosfat rezervi bakımından zengin olan Togo'da sınırlı da olsa altın ve elmas çıkarılmaktadır. Buna ek olarak, kireçtaşı rezervleri de bulunan ülke bu rezervleri öncelikle çimento üretimi için kullanmakta ve bunu ihraç etmektedir. Petrol de önemli bir enerji kaynağı olmasına rağmen, ülkede üretilen elektriğin beşte üçünden fazlası hidroelektriktir. Togo, yerel kaynaklardan elde ettiği elektriğin yanı sıra talebi karşılamak için komşu ülkelere de enerji ithal etmektedir.

Ülkenin imalat sektörü nispeten küçüktür ve ekonominin %22'sini oluşturmaktadır. Tekstil, giyim, gıda, içecekler ve kauçuk imalatı sektörde yaygındır.

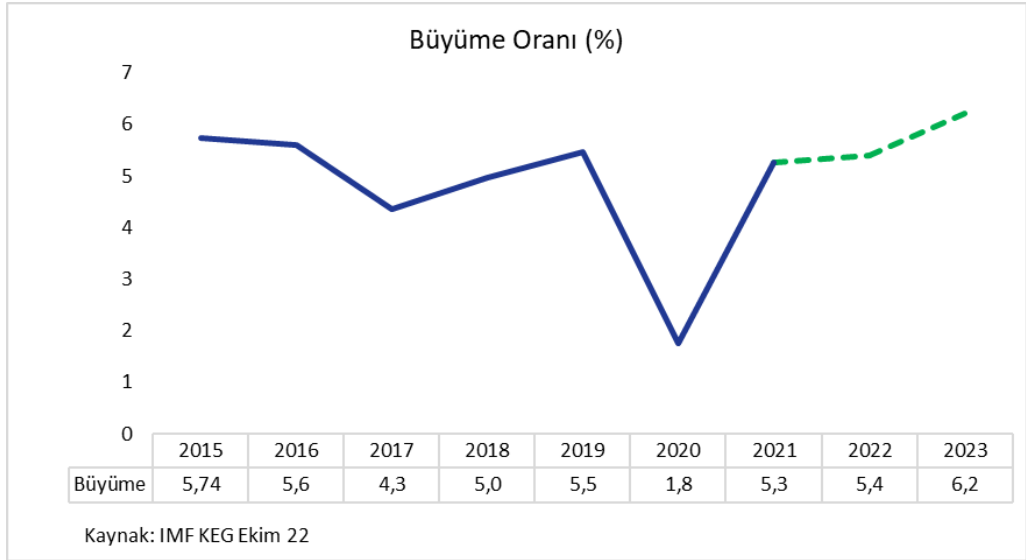

2. BÜYÜME

2015-2016 yıllarında %5 üzerinde büyüyen ülke, 2017 yılında sosyo-politik gerilimler yaşamış ve büyümesi %4,3'e gerilemiştir. Takip eden dönemde ihracata yönelik sektörlerin toparlanan performansı ile üçüncül sektördeki faaliyetler büyümeyi desteklemiş ve ülkenin yeniden %5 üzerinde genişlemesini sağlamıştır.

2020 yılında salgın kaynaklı ekonomik büyüme yavaşlamış, bu yavaşlamada doğrudan yabancı ve portföy yatırımlarının azalması ile yurtdışında yaşayan yerlilerin transfer gelirlerinin azalması etkili olmuştur. Böylece Togo büyümesi %1,8'e kadar gerilemiştir. 2021 yılında kaydedilen %5,3 olan büyüme; hizmetler sektörünün ilerlemesi ve tüketim tarafında hane halkı harcamaları ile kamu/özel yatırımların toparlanması sayesinde gerçekleşmiştir.

2022 için ekonomik görünüm olumlu gözükmektedir. Ancak, Togo'nun 2020 yılında buğday ithalatının yaklaşık %40'ını Rusya'dan gerçekleştirdiği göz önüne alınca büyümenin beklenenden daha düşük gelebileceği de öngörülmektedir.

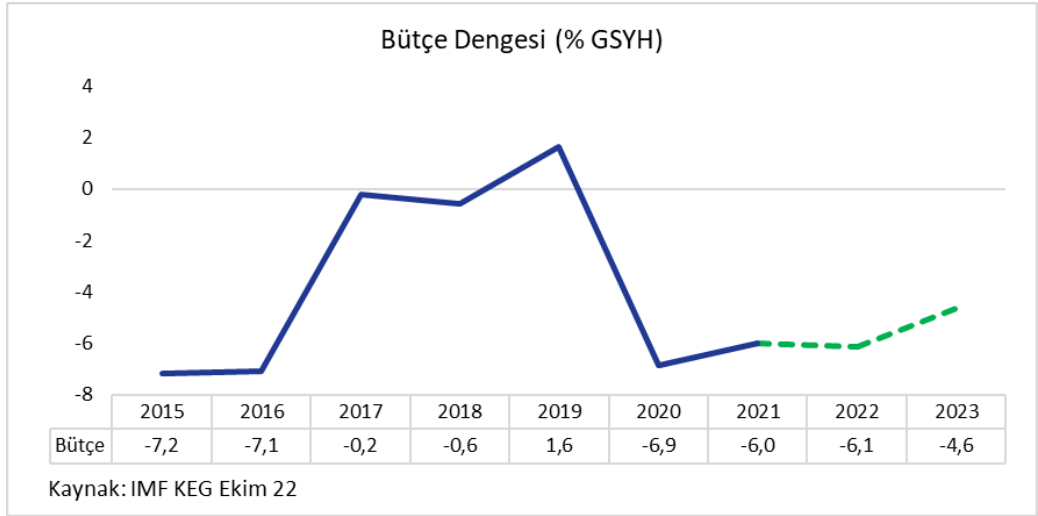

3. BÜTÇE DENGESİ

Togo bütçesi genellikle açık vermektedir. 2016 yılında GSYH cinsinden %7,1 açık verdikten sonra mali sıkılaştırma neticesinde 2019 yılında %1,6 fazla verilmiştir. 2019 yılında bütçe fazlası verilmesinde vergi gelirlerinin %5 artması aynı zamanda giderlerin %8 civarında azalması etkili olmuştur.

2020 yılında salgının başlamasıyla kamu harcamaları bir önceki yıla göre %48 artarken gelirler aynı dönemde %5 gerilemiş, bütçe açığı GSYH cinsinden %6,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Kamu borcu 2016 yılında GSYH cinsinden %70 seviyesindeyken 2019 yılında %52'ye kadar düşmüş, Kovid-19 salgını ile 2020 yılında tekrar %60'a ulaşmıştır.

2021 yılında vergi gelirlerinin %0,7 artması ve %0,4 daha fazla harcamaya rağmen bütçe açığı %6'ya kadar gerileyebilmiştir. Kamu borcunun %61'e yükseldiği bu yılda kamu maliyesine ağır finansman gerekmektedir. 2022 yılında ise açığın %6,1 civarında olduğu tahmin edilmektedir.

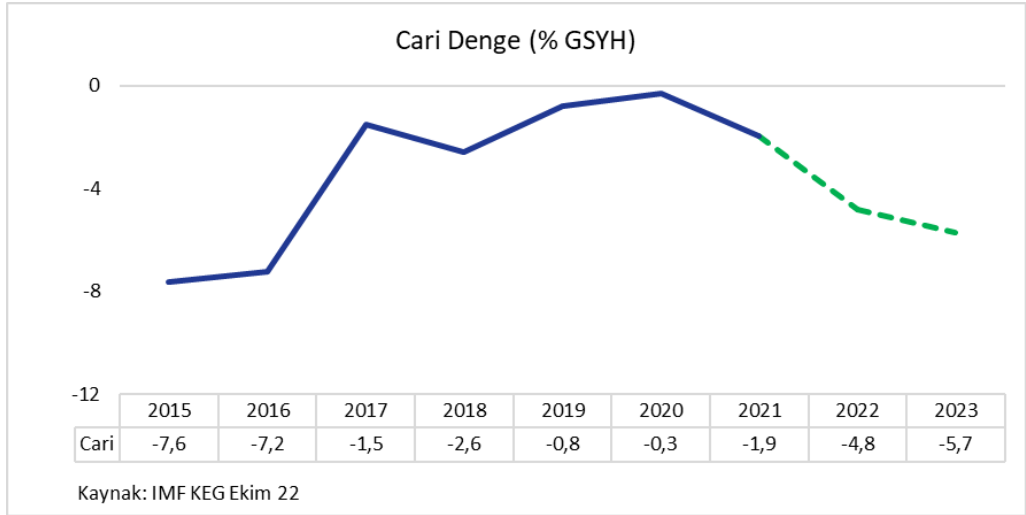

4. CARİ DENGE

Togo cari dengesi, dış ticaretin etkisiyle açık vermektedir. Birincil gelir dengesi, yurtdışında yaşayan Togolu vatandaşların ülkelerine getirdikleri transferler ile yurtdışı bağışlar cari dengenin düzelmesinde etkili olmaktadır. 2016 yılında milli gelire oranla %7,2 açık veren ülke takip eden dönemde cari açığı azaltmada başarılı olmuştur.

Dış ticaret açığının azalması cari dengedeki düzelmede etkili olurken 2020 yılında salgınla 100 milyon USD, GSYH'ya oranla %0,3 açık verilmiştir. Ayrıca, salgın yılında hibeler ve imtiyazlı krediler cari açığın finanse edilmesinde yardımcı olmuştur. 2021 yılında ise, dış ticaret açığının artması cari dengeyi bozmuş ve GSYH cinsinden %1,9 açık verilmesine neden olmuştur. 2022 yılında ise cari hesabın %4,8 açık verdiği tahmin edilmektedir.

5. SWOT ANALİZİ

Güçlü Yanlar

- Togo, Batı Afrika CFA Frangı'nın Avro'ya sabitlenmesi nedeniyle para birimi istikrara uğrayan Union Economique Monétaire Ouest Africa'nın bir üyesidir. Bu, enflasyonun düşük tutulmasına yardımcı olmaktadır.
- Togo, gerektiğinde mali ve/veya dış hesap yardımının geleceğine dair güven sağlayan çok taraflı kuruluşlarla çalışmaktadır.
- Lomé'deki doğal derin su limanı, ülkenin bölgesel bir ulaşım merkezi haline getirme hedefi için iyiye işaret etmektedir.

Zayıf Yanlar

- Togo'nun ekonomisi büyük ölçüde tarıma bağlıdır ve bu da ülkeyi dış şoklara maruz bırakmaktadır.
- Cari ve mali hesaplardaki açıklar, ülkenin iç kaynakları kullanarak yatırım yapabileceği ölçüde sınırlı olduğu ve bunun sonucunda büyük bir dış borç yükü oluşturduğu anlamına gelmektedir.

Fırsatlar

- Hükümet son yıllarda, özellikle yük taşımacılığı ve tarım olmak üzere bir dizi endüstrinin rekabet gücünü artıracak ulaşım altyapısına büyük yatırımlar yapmıştır.
- Nüfusun çoğunluğunun gelir için dayandığı tarımsal üretimin getirisi çok düşüktür. Sonuç olarak tekniklerde ve/veya girdilerde küçük değişikliklere önemli iyileşmeler yapma fırsatları vardır.
- İş ortamındaki son gelişmeler, tahmin dönemi boyunca özel yatırım girişlerini artırabilir.

Tehditler

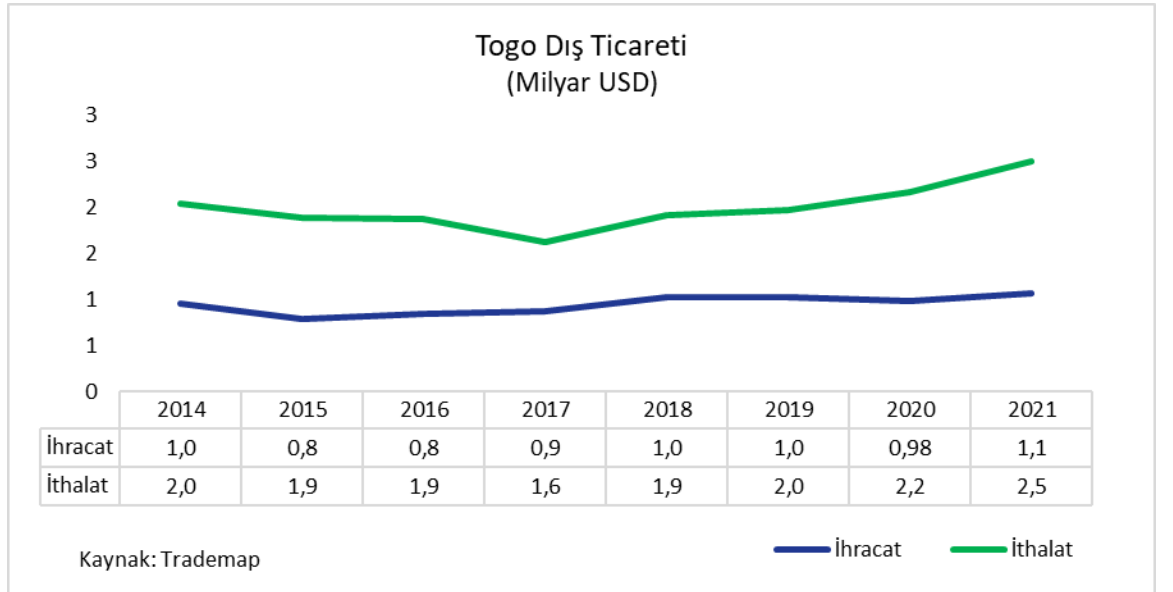
- Yüksek borç yükü, ekonominin daha fazla teşvik gerektirmesi durumunda hükümetin genişletici maliye politikasını yürürlüğe koyma kapasitesinin sınırlı olduğu anlamına gelir.
- Togo'nun denize kıyısı olmayan komşuları için bir ulaşım merkezi olma hedefi, Gine Körfezi'nde artan korsanlık risklerine karşı hassas olacaktır.

6. DIŞ TİCARETİ

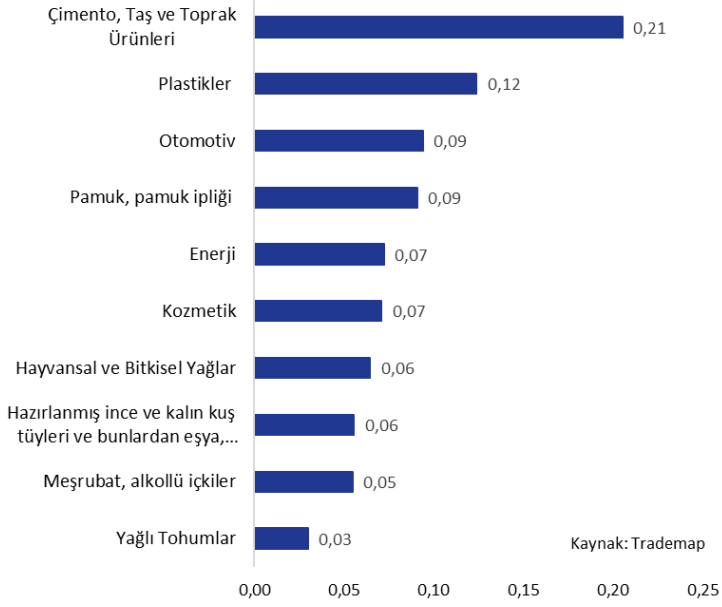
Togo dış dengesi genellikle açık vermektedir. Ortalama olarak 1 milyar USD civarında ihracat gerçekleŐtirmektedir. 2020 yılında salgın etkisiyle ihracat %4 azalmıŐ ve 980 milyon USD'ye gerilerken; ithalat ise aynı dönemde %10 artarak 2,2 milyar USD seviyesine yükselmiştir. 2021 yılında ise ihracat nispeten toparlanmıŐ %9 artarak 1,1 milyar USD seviyesine yükselmiştir. Ancak, aynı zamanda ithalatın %15 artarak 2,5 milyar USD'ye yükselmesiyle Togo, son yılların en yüksek dış ticaret aıŐını (1,4 milyar USD) vermiŐtir.

2021 verilerine göre, Togo ihracatında imento, taŐ ve toprak ürünleri %19'u oluŐurmaktadır. Bu sektörü, plastikler ve otomotiv takip etmektedir. İthalat tarafından ise, otomotiv, enerji ve makinalar baŐlıca ürünler olup ülke ithalatının sırasıyla %13, %11, ve %8'ini oluŐurmaktadırlar.

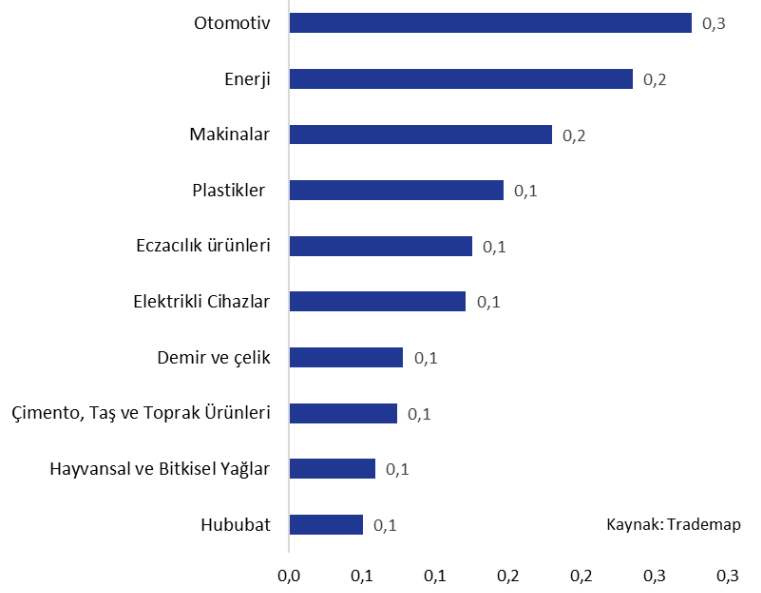

Togo İhracatı (2021, Milyar USD)

Togo İthalatı (2021, Milyar USD)

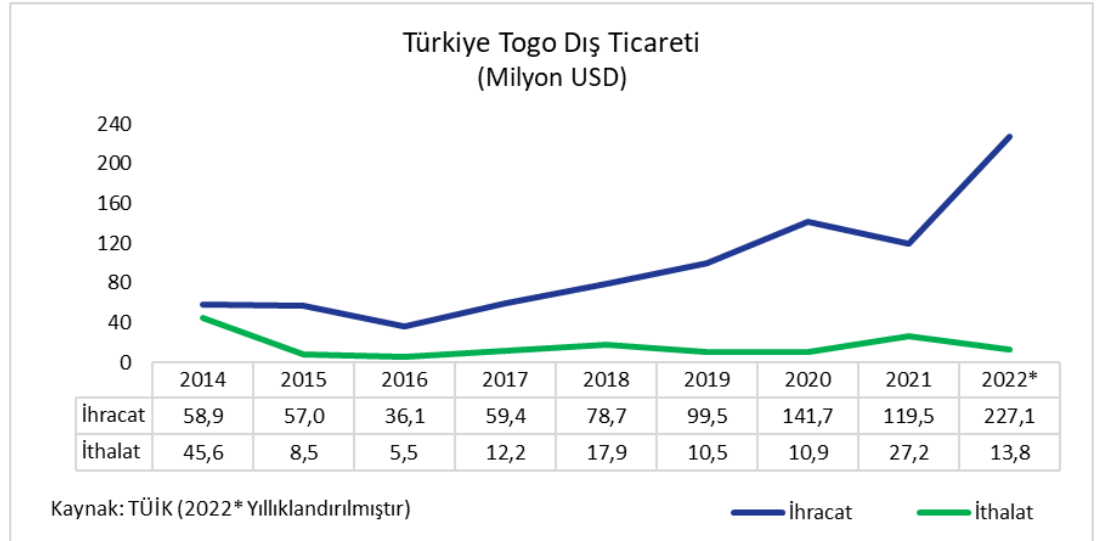
7. TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARETİ

Türkiye, Togo ile ticaretinde net ihracatçıdır. İki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 2015-2018 yılları arasında 100 milyon USD altında gerçekleşmiştir. 2019 yılı itibari ile sadece Togo'ya olan ihracatımız 100 milyon USD seviyelerine yaklaşmış dış ticaret hacmi ise 110 milyon USD'ye yükselmiştir.

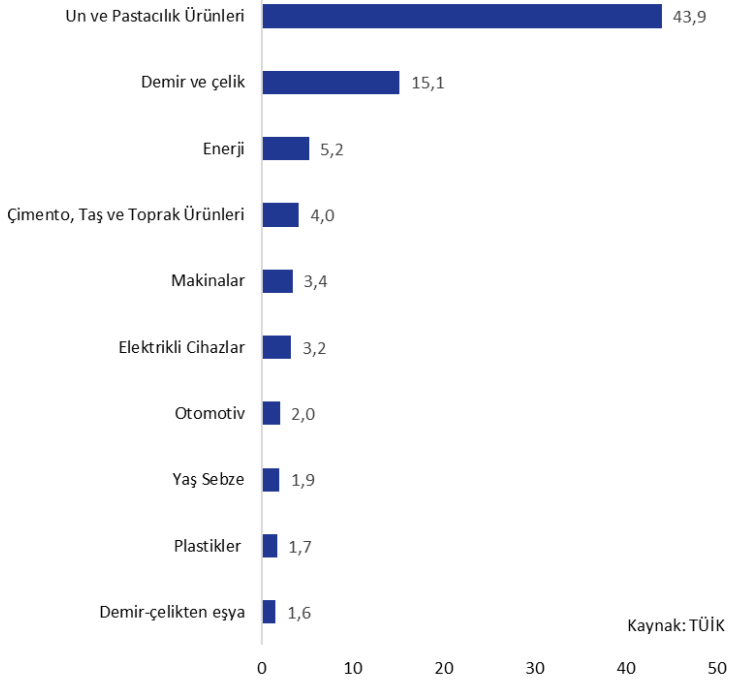
2020 yılında ihracat 141,7 milyon USD ile son zamanların en yüksek seviyesine ulaşırken dış ticaret hacmi 153 milyon USD ile rekor kırmıştır. Ancak, 2021 yılında ihracat %16 daralarak 119,5 milyon USD'ye, dış ticaret hacmi ise 147 milyon USD'ye gerilemiştir. Öte yandan, ithalat, 2021 yılında 27,2 milyon USD ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

2022 yılının Ocak-Kasım döneminde ülkeye olan ihracat bir önceki yıla kıyasla %98 artarak 217,2 milyon USD olarak gerçekleşmiştir. Böylece 11 ayda geçen yılın geneline kıyasla %80 civarında bir artış meydana gelmiştir. İthalat ise aynı dönemde %53 daralarak 11,9 milyon USD'ye gerilemiştir.

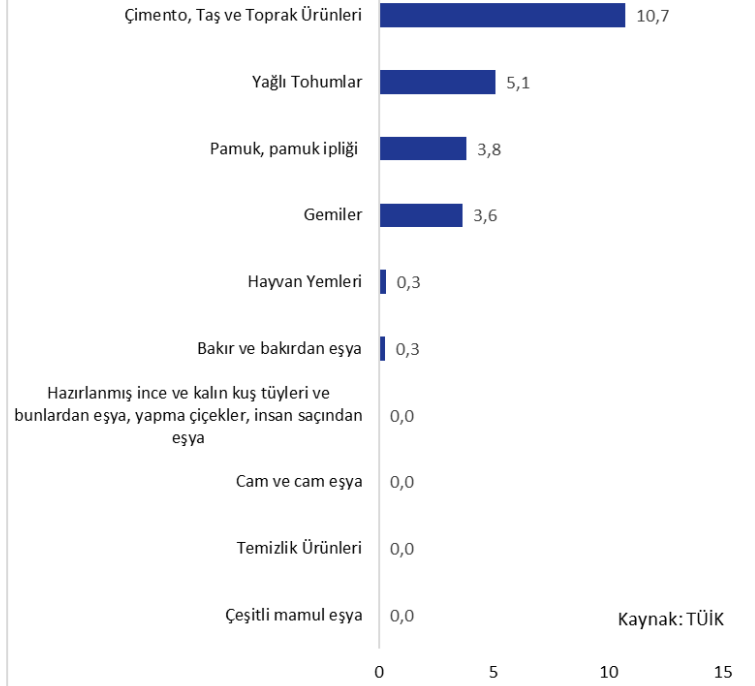
2021 verilerine göre, ürün bazında ihracatta un ve pastacılık ürünleri ile demir çelik sektörleri, Türkiye'nin Togo'dan ithalatında ise çimento, yağlı tohumlar, pamuk sektörleri öne çıkmaktadır.

Türkiye'nin Togo'ya İhracatı (ÖTS, Milyon USD, 2021)

Türkiye'nin Togo'dan İthalatı (ÖTS, Milyon USD, 2021)

DIŞ EKONOMİK İLİŐKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) [Facebook](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr